බ්‍රිතාන්‍ය ජාතිකයෙකුගේ විමසුම් ඇසට ලක්වූ යටත් විජිත ලංකාව

ලංකාවේ මහා පාවා දීම ලෙස සලකන උඩරට මිනිසුන් ගෙන් උඩරට රාජධානිය බ්‍රිතාන්‍යයට බිඳා දමා තිබේ වසර 191 ක් තුන වී ඇති මේ මොහොතේ 19 වන සියවසේ ලංකාවේ පැවති සංස්කෘතික පසුබිම බ්‍රිතාන්‍ය ජාතිකයෙකුගේ ඇසට දැකිලි ඇති සැටද මිනිසා බැඳීමක් ඇති වැදගත් කමක් අපහැරී සිටිමද, අප මේ කොටස් වශයෙන් ඔබ වෙත ගෙන එන්නේ 1892 දී ඕලා ඡෙ කරන ලද අදහස් පොළිටිස් ගේ පාමිස් අත්වේ පේළිස් හමු වූ කෘතිය අසසරන් සහස් කළ ලිපි පෙළකි.

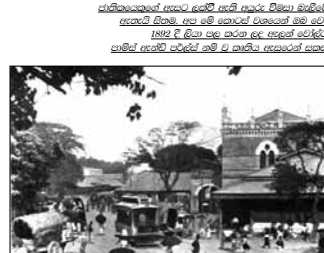

සොළමන් නගරය - කරත්ත සහ ට්‍රැම්

තල්, පොල් සහ මුතු පඩා

6 වැනි කොටස

අවාසනාවකට මෙන් මේජර් ගේවි එම අවස්ථාවට මුහුණ දීමට නැමති එඩිතර පොළිය. තමා සහ පිරිස අරාබිකා සහිතව ගසගෙන එහෙර කරවන බවට නාහෙට නාහන පුද්ගලයෙකු වූ අදිකාරම දුන් ප්‍රතිදොට මේජර් ගේවි පිළි ගත්තේය.

ශ්‍රීයා කුමාරියස් රේඛාරූපයේ සිය

දදන් අපි ඉතිහාස පාඨය ලියා පිළිබඳ යෙදේ

සටහනකට පොළොවමු. 1782 වසරේ රොබඳ්ජිතය බලන්දිය හා යුද්ධ කිරීමේදී මලාවිසේ ආණ්ඩුකාරයා වූ යොකෝ සාමි වරයා බලන්දිය විසින් අත්පත් කර ගෙන සිටි ප්‍රදේශ වලට පහර දීම සඳහා මහ සෙනඟ පැමිණියේ ගැටීය. ඒ සමගම ශ්‍රේෂ්ඨ රජ පහතවැදි දුක විදියක් මියන් කර හරින ලදී. ශ්‍රීලාණන්ලයා අඳුණ ගනු ලැබුවද, කාලුක හමුවට පැමිණවාලිනට ඉන් බැහැරට සිට මොංගොනෙක පිය ලැයෙය අතර පත් විය.

ඉන් පසු අවුරුදු 12 ක් පුරා ලංකාවේ සිටින ඉංග්‍රීසින් පිළිබඳව අපට සිහිවන් අපන්නට ලබුණේ නැත. කෙසුන් 1795 පෙනෙන් ජ්ලැන්ඩ් සති කුතක් ගිය්වේ පසුව ප්‍රකාරයින් කරන ලද ශ්‍රීලාණන්ලයා අත්පත් කර ගෙන ඉන් අනතරුව යාපනය දක්වා බල මුළු මෙහෙයවා පහසුවෙන්ම රාජ යටත් කර ගන්නේය. දිඟන පිසන්නය උලා වෙන්ම ඕනෙලා, යොකෝ සහ ගාමුණුද, ඒ හදුක මිලු විය. මේ අනතරයෙන් ඒ වන විට පැවිධාන ශෙජිනිය මුරමෙනිත්ම පාහේ බිඳ වැටී සිට ඉන්දැල්ලින්ගේ වැඩි ප්‍රතිරෝධයකින් යොරෝප සියළුම නලුපා ප්‍රදේශ මලාවිසේ ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩුවේ බල ප්‍රදේශ බවට පත් විය. ඉන් අක්මිමිව ලන්ඩන්සිත් ඇයගේ හාමි පුතුන් යයි අපට අපන්නට ලබුණේ නැත. මෙන්තියන් වගයෙන් ගත් කළ බලුන්ගේ ආධිපත්‍යය පැවතී තෑලය අපකීර්තිමත් වශයේ වුවද අපට, ස්ථාවරය උදෑසනම කටයුතු කළ පාතුකිසි ආදලාදාසයෙන් හා සොඳක කළ ඉන්ද්‍රජිත්ගේ වේලඳ සූරා කෑම විනාශ අපරිරක්ෂකම ගේතු විය. ඉන්ද්‍රජිත්ගේ බලුන්ගේ සිත් පිරේ ගැසීමක, ධන තෘෂ්ණාව, සසා ස්ථාවිත බව වැනි ගති ලක්ෂණ පෙන්නුම් කළ අපට, පතලිගිසින් සිය අප්පරාධකුළ බව, වගා වගෙන් වන පුර බව සහ සිසුන් විශයක සිය ඉඩකිය මාධ්‍යකිත්වෙ ගැසිධාර වශයෙන් පෙන්නුම් කළහ.

උඩරට රාජාධි රජතුමා ඉංග්‍රීසින් පාලකයන් ගේ ඉඩකිමේ සහභාගිත්වය පුදාගම් 179ගදි රජු මිය යිය පසු අදිකාරම් හෙවත් අත්තනලි, හෙවීන් අත්‍රිධානයකා සමග කතාවක ඇරඹිය. තමුන් එධින් අතිශයක පුර ඉගෙලකුගේ ඉරණයකට හසුවේ විමට සිදු වුවා හැකෙන්නට සිදු වූ අත් යමක් ගැසය. දිවන කාලයක් සිස්සේ පසුබිම යෙන අ ස්ථාවරීය පර පරම්පරාවක අවකාශය වසේ උදා විය. 1801 දී දිවයින අමණ ධරන් වීජිතයක් අළෙස නම් කරන ලදී. ඒ සමගම කෘෂකයා ගෙවන ලද්‍රියාන් පසාග ගැයිණා. එය සමවයකට පත් කරලු වක් කොළඹින් ජනරාල් සෝක්වොවාල් ද, ශ්‍රීලාණන්ලයෙන් කවිකළ් බලුවී ද ශ්‍රාවරය පමණියක. එදිදි මුත්‍රකයන්, එනම් පිටල යැයිත ගේ සොහොදාරා, රජු ඉළය ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණ. එධින් ප්‍රශ්නය විසඳුණ යයි සිතා 1596ක පිරිසැස් ලක්ෂය මෙන්ම ස්ථිර ශ්‍රාවරය රැකුණ හෙද හමුලාවෝ කොළඹට පැමිණියහ. කළාවේ පිටල අදිකාරම අති ශ්‍රාවරය ඉළය ඉංග්‍රීසින් ගේ අත්ත වළට වැළි ගැසීමට සමත් වූයේ හදිසියක් ගුවේන් මෙලේ වරා ශ්‍රීලාණන්ලයා බලා යන ඉළය දැක්විය. ඉංග්‍රීසි අණ දෙන ශ්‍රේෂ්ඨ රජතුමා ගිය්වේ ගැටීය. ඉංග්‍රීසි ගණ ගෙන